

Flevolandse naast melkvee op ROC Zegveld

J.de Boer (onderzoeker sectie vleesvee en schapen PR)

Op ROC Zegveld worden sinds juni 1988 Flevolandse gehouden. In dit artikel wordt ingegaan op het gevolgde bedrijfssysteem, en de eerste ervaringen.

Waarom Flevolandse

In een veenweidegebied is schapenhouderij één van de weinige alternatieven voor het tot waarde brengen van het overschot aan gras of ruwvoer. Uit diverse onderzoeken blijkt dat het rendement voor een groot deel bepaald wordt door het aantal grootgebrachte lammeren per ooi per jaar. Dit is het belangrijkste argument geweest voor de aanschaf van ooiën van het Flevolander ras op het Regionale Onderzoek Centrum (ROC) Zegveld. De gemiddelde worpgrootte is 2.6. Daarnaast hebben Flevolandse een lang bronstseizoen, waardoor het mogelijk is om de ooiën op een natuurlijke manier 3 maal in de 2 jaar te laten lammen. Daardoor stijgt het gemiddeld aantal grootgebrachte lammeren per aanwezige ooi per jaar tot 2.7.

Het arbeidsinkomen bij 3 maal werpen in 2 jaar met Flevolandse is het hoogst. Bij 1 maal per jaar werpen komt de Noordhollander het beste uit het onderzoek, gevolgd door de Swifter en de Texelaar.

Als economische motieven de keus bepalen van de tweede tak dan moet de Flevolander als één van de eersten aan bod komen. Het is echter een ingewikkeld systeem en vraagt meer arbeid en aandacht dan de traditionele houderij. De vraag die we dan ook op ROC Zegveld proberen te beantwoorden is de volgende: „Past een intensieve schapenhouderijtak op een melkveebedrijf?” Tevens worden de ooiën nog ingezet voor een proef waarbij de invloed van schapen op de botanische samenstelling en draagkracht wordt nagegaan.

Aankoop ooiën

Alle ooiën zijn aangekocht van het GEN in Lelystad, het proefbedrijf van het Instituut voor Vee- en Plantenproductie Onderzoek „Schoonoord” (IVO). De voornaamste reden hiervoor was dat er met zwoegervrij materiaal gestart kon worden (‘t Gen had echter nog geen certificaat). De koppel kon niet in éénmaal aangeschaft worden omdat het

IVO niet voldoende ooiën tegelijkertijd kon leveren. In juni 1988 zijn de eerste 10 jonge ooiën op Zegveld gekomen, in november volgden nogmaals 47 jonge ooiën. Tot slot zijn in juli 1989 de laatste 20 ooiën aangekocht.

Er worden nu geen ooiën meer aangekocht. Op Zegveld worden voor de eigen aanwas de beste dieren geselecteerd. Deze fokgroep wordt dan gedekt met een aangekochte Flevolander ram.

Huisvesting

De ooiën en lammeren zijn gehuisvest in de luisstal. Deze stal werd gebruikt voor de huisvesting van pinken. Maar door de superheffing daalde de hoeveelheid jongvee. De stal is nu voor een deel verbouwd en ingericht voor de huisvesting

Mag het iets meer zijn?

van schapen en lammeren. In de luifelstal zijn 4 groepshokken aanwezig van 8 bij 3.25 meter. Dit is op een eenvoudige manier gerealiseerd door de bestaande boxen weg te halen. Daarna zijn er palen met keilbouten op de roosters vastgezet. Tussen deze palen zijn houten panelen geplaatst als afscheidingswand tussen de hokken. Langs één van de lange zijden van de groepshokken is door een opening in de platen de mogelijkheid gemaakt om krachtvoer te verstrekken. Het ruwvoer wordt onbepaald verstrekt via een ruif met een bouwstaal mat. De huisvesting is niet groot genoeg om alle oaien met lammeren tegelijkertijd te huisvesten, maar er kan uitgeweken worden naar de werktuigberging.

Bedrijfssysteem

Om de Flevolander optimaal te benutten moet gekozen worden voor een intensief systeem van houderij. Hoe een systeem van dekken en lammeren er uit ziet staat in tabel 1.

De tabel is als volgt te lezen. Stel dat een deel van de oaien in oktober/ november wordt gedekt, dan lammeren deze dieren af in maart/april. De oaien worden daarna gedekt in augustus/september. Ze lammeren dan af in januari/februari. De lammeren worden dan op een leeftijd van ca 6 weken gespeend zodat de oaien in maart/ april weer gedekt worden. De oaien lammeren dus in dat jaar 2 maal. Een voordeel van een gespreid aflampatroon is de verdeling van de benodigde arbeid over het jaar. En de mogelijkheid om het hele jaar door lammeren af te leveren.

De eerste resultaten

Het eerste koppeltje oaien werd in oktober/november gedekt. Van de 10 ooitjes werden er 8 gekleurd en wierpen er 7. De gemiddelde worpgrootte was 2.

Met de tweede koppel oaien ging het duidelijk minder goed; er is geprobeerd om deze oaien te dekken in maart/april 1989. Van de 48 toegelaten oaien werden er 27 gekleurd door de rammen. Dit resulteerde echter in geen enkele drachtigheid. De oorzaak is waarschijnlijk een combinatie van een aantal factoren, o.a de leeftijd van de ooitjes (te jong), het dekken van een eerste maal buiten

het normale dekseizoen en een tijdens die periode slecht bevruchtende ram. De genoemde problemen hebben zich gelukkig in een later stadium niet weer voorgedaan.

Worpgrootte en groei

De gemiddelde worpgroottes zijn voor de eerste worps oaien 2.1 (n=61), de tweede worps oaien 2.3 (n=15). Het betreft hier nog maar kleine aantallen. De groei van de lammeren van geboorte tot spenen is ruim 250 gram per dag. De groei van geboorte tot afleveren ligt rond de 200 gram per dag. De groei van geboorte tot afleveren heeft slechts betrekking op ongeveer 40 lammeren. De bedrijfsopzet is niet gericht op een zo snel mogelijke groei, maar eerder een redelijke groei die goedkoop plaats vindt. Dit houdt voor Zegveld in veel gras en ruwvoer, en zo weinig mogelijk krachtvoer. Er worden niet meer dan 2 lammeren bij de ooi gehouden. Drie en vierlingen worden aan de lambar grootgebracht.

Classificatie

Alle afgeleverde lammeren worden geclassificeerd volgens het EUROP systeem. De beveesdheid is lager dan R⁰ en de vetbedekking 2 (n=35). Het koud geslacht gewicht ligt rond de 17 kg. De genoemde resultaten hebben betrekking op de slachtlammeren. Gezien het lage koud geslacht gewicht en de magere karkassen kan het afvoergewicht hoger. De beveesdheid zal dan ook toenemen. Hier zien we weer duidelijk dat afzetten op juiste slachtrijpheid veel vakmanschap en oefening vraagt.

Voeding

De oaien krijgen tijdens de stalperiode onbepaald hooi of voordroogkuil. Aan het einde van de dracht wordt dit aangevuld met maximaal 0.5 kg A brok. Ook de lammeren worden tijdens de stalperiode gevoerd met A brok. Dit was tot op dit moment maximaal 0.5 kg naast onbepaald goede voordroogkuil.

Over de juiste voeding met name tijdens het mesten van lammeren is nog veel onduidelijkheid. Het onderzoek zal zich hier in de toekomst meer op richten. Tijdens de weideperiode weiden de

Tabel 1 Dek- en aflamsysteem bij 3 maal werpen in 2 jaar

Dekperiode	Aflamperiode	Volgende dekperiode
oktober/november	maart/april	augustus/september
augustus/september	januari/februari	maart/april
maart/april	augustus/september	oktober/november

oien zoveel mogelijk na de melkkoeien. Oien met zogende lammeren weiden op goed gras. Gespeende lammeren worden samen met kalveren op etgroen geweid.

Gezondheidszorg

Zegveld is nu zwoegerziekte vrij, in 1989 is het bedrijf certificaatwaardig geworden. De oien worden geënt tegen „het Bloed”. Dit vindt twee weken voor het werpen plaats. De lammeren worden bij het spenen geënt. Verder worden de lammeren ontwormd bij het spenen, daarna op indicatie van mestonderzoek.

De oien lammeren makkelijk af; er is geen hulp nodig geweest van een dierenarts. Toch zijn de kosten voor gezondheid hoog, dit komt met name door de zwoegerziekte bestrijding (het certificaat moest nog gehaald worden), entingen tegen „het Bloed” en behandelingen tegen bekschurft en myiasis.

Tot slot

De tweede tak schapenhouderij begint op ROC Zegveld vorm aan te nemen. De technische resultaten zijn vooral wat betreft groei en slachtkwaliteit te verbeteren.

De benodigde arbeid wordt door Zegveld geschat op 10 uur per ooi per jaar (exclusief onderzoekswerk). Dit geeft eens te meer aan dat het op een juiste manier houden van schapen tijd kost.

Daarnaast vergt een systeem met meerdere aflamperiodes per jaar natuurlijk meer arbeid dan een systeem met slechts één worp per jaar. Maar er kunnen meer lammeren per ooi per jaar geboren worden, en de arbeid is beter gespreid.

We kunnen stellen dat de schapenhouderij op Zegveld een langzame en aarzelende start heeft gemaakt. De resultaten zijn voor verbetering vatbaar. Maar de intensieve schapenhouderij biedt zeker mogelijkheden voor regio's met weinig andere alternatieven.

Figuur 1 Situatieschets huisvesting

